

ANTONIS
SAMARAKIS

KLAI
DA

Iš graikų kalbos vertė
Diana Bučiūtė

Sofoklis
VILNIUS, 2020

Skiriu Elenutei

Ne, aš neišgirdau, ką jis pasakė. Lyg tyčia tuo metu prasi-
lenkėme su milžinišku vilkiku. Vežančiu vaisius, manau.
Nors nesu tikras. Taigi vilkikas pirmiausia pakėlė didelį debe-
sį dulkių. O antra, taip garsiai užė, kad nieko nesigirdėjo.

– Ką sakei? – paklausiau. – Mačiau, kad kažką sakai, bet
per vilkiko užesį nesupratau nė žodžio.

Tada Vadybininkas pašnairavo į mane taip, tarsi tingėtų
kartoti. Galų gale pasiryžo.

– Taip, klausiau tavęs, kokio velnio visąlaik spoksai pro
langą.

Atsakiau ne iškart. Iš pradžių pažvanginau ant žiedo su-
vertais raktais – mėgstu laikyti raktus rankoje ir jais žaisti.
Paskui pasikasiau dešinę ausį – ar tikrai dešinę? – ir pakiliu
balsu pareiškiau:

– Grožiوسي gamta!

Jis stūgtelėjo, lyg jam būtų nudiege pusiaują ar įgėlusi vap-
sva, lyg būtų išvydęs vaiduoklį ar ką nors panašaus. Nužvelgė
mane šnairomis su šypsena. Bet kokia šypsena! Už jos slėpėsi
gryna ironija.

– Atleisk, – pasakiau, – nė neįtariau, jog tave erzina, kad
grožiوسي gamta. Dabar tai matau iš tavo veido. Tik jau nesa-
kyk, kad tavęs gamta neįaudina. Ne? Šis nuostabus, idiliškas
vaizdas. Lyg koks pragiedrulis tarp tų pilkų, nykių pramoni-
nių rajonų, pro kuriuos iki šiol važiuom.

Jis be žodžių nuvėrė mane žvilgsniu. O ironiška šypsenėlė
buvo tarsi įsispaudusi jo veide.

– Ką čia vaidini, kad nė kalbėti nesiteiki? – paklausiau piktai. – Ar tau nė motais panorama už mašinos langų? Žemos kalvelės, tarsi išskaptuotos prielankios meistro rankos. Išlakūs medžiai, išrikiuoti mūsų garbei dešinėj ir kairėj. Upe-liukas, kuris čia raito vingius, čia vėl teka tiesiai... Paukščiai, raižantys orą ir sveikinantys mus ištiestais sparnais. O įvairiaspalvės lauko gėlės – miela malonu žiūrėti! – skleidžia svai-ginančius kvapus.

Jis vėl stūgtelėjo, tarsi jam būtų nudiegę pusiaują ar įgėlusi vapsva ir taip toliau.

– Ar žinai, kas tu esi? – išdrožiau. – Tikriau sakant, kas nesi? Tai va, tu nesi normalus! Dedu galvą, esi grynas kompleksų kamuolys!

Jis pašnairavo į mane, aiškiai sunerimęs.

– Manai, turiu kompleksų? – paklausė taip, lyg kalbėtų pats su savimi.

– O kaipgi! Imkim kad ir šitą atvejį. Faktai kaip ant delno. Gamta mums plačiai atveria savo glėbį, siūlo spalvų ir kvapų orgiją, o tau nusispjaut! Sakytum stebuklingo peizažo aplinkui nė nebūtų. Žavūs, it žaisliniai ūkininkų namukai raudonais stogais, žaliomis ir geltonomis langinėmis. Vaikai dainuoja ir žaidžia apsupti paukščių, kriuksinčių paršelių ir įvairių kitų naminių gyvulių.

– Paukščių, paršelių... kriuksinčių paršelių ir įvairių kitų naminių gyvulių, – pakartojo jis kaip mokinukas, besisten-giantis iškalti užduotą pamoką.

– Nagi! – atkakliai stengiausi palenkti jį savo pusėn. – At-simerk ir gerk akimis šią nuostabią rausvą spalvą, švelniai nu-dažiusią horizontą. Atverk širdį ir...

– Gana! – nutraukė jis mane. – Esu kaltas! Taip, reikėjo at-kreipti dėmesį į peizažą. Ir mane jis turėjo sujaudinti.

Kilstelėjo kepurę, užsmauktą žemai ant akių ir trukdančią matyti.

– Pagaliau! – atsidusau džiaugdamašis jo praregėjimu. – Geriau vėliau...

– Taip, ten dešinėj... name su geltonomis langinėmis ir daugybe balkonų, – tarė jis, rodydamas ranka. – Pirmas, ne, antras balkonas iš dešinės. Matau žalias rausvas...

– ...rožes.

– ...kelnaites.

– Begėdis!

– Atsiprašau, kodėl begėdis? – užginčijo jis. – Aiškiai mačiau, sakau tau! Garbės žodis! Toji storulė, kuri užlipo valyti langų, mūvi rausvas kelnaites.

– Begėdis.

– Netgi nériniuotas.

Tęsti pokalbį su juo buvo beprasmiška. Mano nervai šokinėjo kaip pneumatinis grąžtas. Kad atsikratyčiau įtampos, pasisukau dešinén ir spjoviau pro mašinos langą. Vėjas lyg pagal užsakymą grąžino man spjūvį ir tékstelėjo į veidą. Į dešinę akį.

Paskui stojo tylą, ir mudu nepravérème burnos penkiolika minučių. O gal ir ilgiau.

Staiga matau, kad Vadybininkas vairuoja tik kaire ranka, o dešine naršo kišenes. Čia vieną, čia kitą. Kokio velnio taip ilgai ieško? Ne, tas reginys manęs nesužavėjo. Juk ne juokas viena ranka vairuoti 37-ajame valstybiniame kelyje 9 val. 20 min. ryto, kai toks intensyvus eismas, o kita raustis po kišenes. Na ir ką? Spidometras visą laiką rodo šimtą dešimt.

Galų gale iš švarko ar liemenės kišenos – ši liemenė geltonais ir juodais langeliais, naujausias mados klyksmas, labai man patiko – jis išsitraukė kelis gabalėlius kramtomosios gumos.

– Štai kur ji! – apsidžiaugė. – Kaskart, kai važiuoju į kelionę, išimetu į kišenę kelis gabalėlius. Būtinai! Kramtomoji guma malšina troškulį. Tik, bėda, paskui negaliu greitai jos rasti. Dažnai būna, kad neprisimenu, į kurią kišenę įsidėjau. O kadangi kišenių ir kišenėlių daugybė, kartais tenka apieškoti save visą.

Paėmęs vieną gabalėlį, pradėjo kramtyti, o kitus du, pasisukęs dešinėn, padavė mūsų bendrakeleiviui.

– Po vieną abiem, – tarė.

– Gerai! – atsakė anas, imdamas kramtomąją gumą iš Vadybininko. – Ir mane baisiai troškina!

Pasilikęs gabalėlį sau, pasigrėžė dešinėn ir padavė man kitą. Ne, manęs netroškino, nei baisiai, nei apskritai, tačiau gumą paėmiau. Kodėl gi nepaėmęs?

Negaliu pasakyti nei kad buvo labai patogus sėdėti trise priekyje, nei kad per daug ankšta. Iš ryto, prieš pustrėčios valandos, septintą, kada ruošėmės į kelią, tą mintį pakišo Vadybininkas. Kad galėtume visi trys sėdėti priekyje.

– Šitaip geriau! Sėdint šalia, šnekučiuojantis ir kelionė neprailgs.

Pasiūlymas buvo priimtas sutartinai. Taigi įlipus teko šiek tiek susispausti. O lagaminus sudėjome ant užpakalinės sėdynės.

– Žinote ką? – staiga pasakė Vadybininkas, čiaumodamas gumą. – Mes ne tik spėsime į keltą, netgi būsime penkiolika ar dvidešimt minučių anksčiau. Šita mašina – smagumėlis!

– Ne tik mašina, bet ir vairuotojas! – tarė anas ir pamerkė man akį.

– Ir jis smagumėlis?

– Noriu pasakyti, puikus vairuotojas.

– Kad puikus, sutinku. Vadybininkas prie vairo – tikras اساس.

– Ar, be manęs, nebeturite apie ką kalbėti? – paklausė Vadybininkas šypsodamasis. – O gal mane maustote? Šiaip ar taip, komplimentų malonu klausytis!

Ketinau kai ką pridurti, bet prikandau liežuvį. Tą akimirką man ėmė skaudėti skrandį ir nuotaika sugedo.

Nepaaiškinamą skausmą pirmąkart pajutau praėjusį trečiadienį, prieš gerą savaitę. Trečiadienį vakare buvau savo įstaigoje ir kai rašiau ar kalbėjau telefonu – taip, kalbėjau telefonu, – staiga užėjo tas skausmas.

Tiesą sakant, to netgi nepavadinsi skausmu. Atrodė, tarsi kas būtų bakstelėjęs pirštu, bet kaip reikiant. Tai truko porą sekundžių, paskui taip pat staigiai atlėjo. Lyg ranka nuėmė.

Nuo tada tas skausmas nebepaliko manęs ramybėje nė vienos dienos. Užeidavo tris keturis kartus per dieną, įvairiu metu, be jokių išankstinių signalų. Įstaigoje, namie, kelyje...

Tai buvo pirmas skrandžio negalavimas per visus trisdešimt penkerius gyvenimo metus. Įdomu, kad žmona sunerimo labiau už mane. Ir ėmė be paliovos zyzti, kad nedelsčiau, kad kuo greičiau, tuojau pat, nueičiau išsitiirti. Negaliu sakyti, jog man pačiam tai nekėlė nerimo. Tačiau kaip rasti laiko ir prisi-
versti apsilankyti pas gydytojus, kai įstaigoje turi tiek darbo? O pastarosiomis dienomis jo buvo daugiau negu bet kada. Tiesą sakant, yra ir kita priežastis: aš iš prigimties esu linkęs viską atidėti rytojui.

Vis dėlto, kai tik ištaikysiu progą, nueisiu pasitikrinti. Juo lab kad vienas kolega man rekomendavo gerą skrandžio specialistą, karštai jį išgirdamas. Nueisiu pas jį bent jau tam, kad atsikratyčiau nerimo. Gal tai nervinio pobūdžio negalavimas.

Tikriausiai. Per daug darbo įstaigoje, o dar tokio, kad gadina nervus, per daug kavos, per daug cigarečių.

– Prieš akis sankryža! – pranešė Vadybininkas tokiu tonu, lyg sakytų: „Rankas aukštyn!“

– Negali būti! – nusistebėjau. – Jau artėjame prie sankryžos?

– O kaipgi! – kalbėjo Vadybininkas. – Kaip manai? Kai leki šimtu dvidešimt, laikas ir atstumas tirpte tirpsta. Po dešimties minučių būsime prie sankryžos su 40-uuju keliu. Tada iš 37-ojo įsuksime į 40-ąjį ir trauksime tiesiai į uostą ir keltą!

– Puiku! – pasakiau. – Vadinasi, kol kas viskas einasi gerai.

Paskui Vadybininkas nutilo, nes artėjant prie sankryžos eismas buvo tragiškas ir reikėjo žiūrėti abiem akim.

– Iš kur tau tas randas po ausimi? – paklausiau mūsų bendrakeleivio. – Tik dabar pamačiau. Anksčiau nepastebėjau.

– Ai, sena istorija! – tarė anas, čiaumodamas Vadybininko gumą. – Streptokokai.

– Tikrai?

– Kai buvau dar vaikas, šešiolikos metų, man diagnozavo streptokokinę infekciją. Jau praėjo penkiolika metų! Tai va, streptokokai įsiskverbė čia, po dešine ausimi, ir sukėlė baisų pūlinį. Man padarė operaciją – gana gilų pjūvį, kad ištrauktų pūlius, išvalytų. Po operacijos liko randas.

– Žinai, jis ne per daug matosi. Tai yra matosi, bet tik gerai išžiūrėjus. Šiaip ar taip, jį galima pašalinti elektra. Labai paprastai.

– Esu girdėjęs.

– Tai kodėl nesiryžti? Bijai?

Jis nusijuokė.

– Tingiu. Bet pamėginsiu. Kad jau išėjo iš kalbos... Taip, kai grįšim iš sostinės, pagalvosiu.

Sankryžoje mūsų laukė netikėtumas. Kažkas atsitiko: autobusas susidūrė su sunkvežimiu ar kitu autobusu. Nesuprasi, kas ir kaip. Bet tai neturėjo reikšmės. Svarbiausia, kad eismas sustojo, kilo sumaištis, daugybė automobilių įstrigo.

– Na ir pasisėk! – atsiduso Vadybininkas, stabdydamas mašiną. – Jei įstrigome ilgam, mums galas, liksime ant ledo! Aišku kaip ant delno. Keltas mūsų dėl gražių akių nelauks. Išplauks vienuoliktą dešimt, lygiai vienuoliktą dešimt, nors pasaulis sugriūtų!

Išlipau iš mašinos ir patraukiau į laukus.

– Tuo pat grįšiu! – pranešiau. – Užteks poros minučių.

– Prie tvoros! – sušuko Vadybininkas. – Ko spoksai? Drožk tiesiai prie tvoros! Ten tavęs nė su žiūronais niekas nepamatys!

– Oi, ne! – atkirtau. – Einu ne tuo reikalu, kaip manai.

Ir nužingsniavau prie guoto lauko gėlių, kurias buvau pastebėjęs. Greitai suskyniau nuostabią puokštę iš mielių gėlyčių – nežinau, kaip jos vadinasi.

Puokštę rūpestingai įtaisiau už salono veidrodėlio. Ne vienas pats – į pagalbą pasisiūlė mūsų bendrakeleivis. O Vadybininkas vis svaidė į mus žvilgsnius, kupinus jam būdingos užslėptos ironijos.

– Vadybininko guma prilipo prie danties, – pasiskundė anas. – Vienas mano dantis, va čia, dešinėj, priešpaskutinis viršuje, seniai išgedęs. Jei patenka vandens, ypač ledinio ar tiesiog šalto, arba maisto, skauda taip, kad einu iš proto.

– Ko lauki? – paklausiau. – Ko neini užplombuoti? O gal jau reikia karūnėlės. Bet dabar imk šitą žiedą. Už vargą, kad padėjai įtaisyti puokštę. Įsikišk į kilpą.

Jis apsidžiaugė, lyg dovanų būtų gavęs nežinia ką. Įsikišo žiedelį – violetinį – į kilpą ir netgi pasigrožėjo savimi salono veidrodėlyje.

– Nieko sau! – tarė puikuodamasis. – Tikras dendis! Su gėle kilpoje ir išdidžia mina.

Laimei, kelias po valandėlės jau buvo laisvas. Vadybininkas pajudėjo iš vietos ir netrukus vėl lėkėme šimtu dešimt.

– Pagaliau! Atlipinau gumą! – pranešė mūsų bendrakeleivis.

Paskui atsilošė, ištiesė dešinę koją ir, regis, prisimerkė. Beveik iškart dešinę koją vėl pritraukė ir ištiesė kairiąją. O aš, taip, aš žiūrėjau pro langą kaip anksčiau, grožėjausi vaizdu ir kartu sekiau menkiausią ano krustelėjimą. Jei kartais padarys kokį įtartiną judesį, kairėje vidinėje kišenėje turiu revolverį.